

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 40.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: A. Lipovšek
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Semeniška 2/II. • Tisk Jugoslov. tiskarne (J. Kramarjč)

Ljubljana, 27. februarja 1941

Leto VII — Številka 21

Obletnica izvolitve Pija XII.

Ob obletnici papeževe izvolitve izpovedujemo najprej svojo najiskrenejšo ljubezen in zvestobo do Kristusovega namestnika na zemlji.

Papeštvo je edinstvena ustanova na zemlji, ki nima nobene sporednice med človeškimi ustanovami. Je to oblast, postavljena od Boga samega med narodi kot svetilnik miru, pravice, resnice, ki naj sveti narodom v temi zmot in zablod. V luči nadnaravne vere gledamo na papeštvo in ta vera nam da neomajno izvestnost, da bo ta ustanova stala trdno kot skala do zadnjih vekov človeške zgodovine in da ima papež ključ nebeškega kraljestva.

Z ljubeznijo in sveto spoštljivostjo sprejemamo besede našega svetega Očeta, ker vemo, da so to besede ljubezni in življenja.

Primerno se nam zdi, da počastimo spominski dan izvolitve papeža Pija XII. s tem, da se spomnimo onih načel, ki jih je papež Pij XII. proglasil ob zad-

njem božičnem prazniku kot edino pravično osnovo za bodoči mir med narodi.

Novi red, o katerem vsi narodi sanjajo, mora sloneti na sledečih temeljih:

Novi red ne more biti zgolj zunanji mehanizem, vsiljen, brez iskrenega pristanka, dostojanstva vseh prizadetih.

Nujni predpogoji so:

1. Premagati je treba sovraštvo, ki danes razdvaja narode. V nekaterih deželah divja brezobzirna propaganda sovraštva, ki prikazuje nasprotnike v neresnični, krivi in sramotni podobi. Kdor hoče ohraniti moralno in duhovno podlago za bodoče sodelovanje narodov, bo smatral za sveto dolžnost ohraniti naravne ideale resničnosti, pravičnosti in olike in predvsem nadnaravni ideal krščanske bratske ljubezni Kristusove.

2. Premagati je treba nezaupanje v mednarodno pravo; vrniti se je treba k zvestemu izpolnjevanju sklenjenih pogojev; brez tega je sožitje močnih in šibkejših narodov nemogoče.

3. Odpraviti je treba načelo, da je lastna korist in sila osnova za pravo, načelo, ki onemogoča vse mednarodne odnose.

4. Odpraviti je treba nered v svetovnem gospodarstvu. Treba je priti do takega gospodarskega reda, da dobijo vse države sredstva, da omogočijo svojim državljanom primerno življenje.

5. Zginiti mora oni egoizem, ki v zavesti svoje moči žali in krši suvereniteto držav, kakor tudi svobodo državljanov. Na njegovo mesto mora stopiti pravna in ekonomska vzajemnost, bratsko sodelovanje, kakor to predpisuje božji zakon, med narodi, ki se jim ne bo več treba bati za avtonomijo in neodvisnost.

Že zdaj med vojno bi se morala naglašati ta načela, ki bi pomirila strah in zagrenjenost onih, ki se čutijo ogrožene v svoji biti in svobodnem udejstvanju.

Problemi našega delavstva

Problem vprašanja poklicnih in slučajnih brezposelnih je z narodnogospodarskega stališča gotovo eden najvažnejših problemov položaj našega delavstva. Pod vplivom vedno stopnjujočega se kapitalizma na eni ter materialističnega marksizma na drugi strani je to vprašanje postalo iz prvotnega zgolj socialnogospodarskega bolj socialnopolitično in je ponekod skoraj kar popolnoma prešlo prav v to skrajnost. Vplivi tujine se seveda čutijo tudi pri nas in zato smo često priče posameznih vidnejših epizod v borbi med obema polovicama zla. Nečloveški in nekrščanski mamonizem na eni ter izostrena razredna zavednost, ki prehaja v sovraštvo, na drugi strani, sta skoraj glavna tekmeča tudi v borbi za politično oblast.

Delo

Delo je nekaj velikega, nekaj odrešujočega. V delu se pokaže naša ustvarjajoča moč in delo je tudi v gospodarskem življenju ena pglavitnih postavk, iz kate-

rih se določa vrednost stvari. Delaven človek je tedaj prav po svojem delu vreden vsega spoštovanja, za delo pa mora po krščanskih nazorih tudi prejeti pošteno plačilo.

Toda v vsakdanjem življenju te tako jasne principe le redko najdemo pravilno uporabljene. Napaka se dela na obeh straneh. Po krivdi materializma, ki je zajel v veliki meri obe sporni stranki, delavce in kapital, je delo izgubilo svoje višje mesto v hierarhiji vrednot v primeri z drugimi nižjimi. Kapitalistu delo ni več drugega kot n. pr. mrtev denar, vrednostni papir ali podobno. Motil bi se, kdor bi mislil, da je reakcija na delavski strani na tako nekrščansko modrovanje manj materialističnega značaja. Prav nasprotno, to materialistično tezo o vrednosti dela je delavstvo v usodni zmoti sprejelo tudi za bazo svojih zahtev ter je iz tako vzvišene vrednote, ki jo krščanstvo postavlja na tako odlično mesto v svoji lestvici vrednot, naredilo borzni artikel, ki se ravna deloma

po zakonu ponudbe in povpraševanja, deloma pa — če se posreči priboriti kje izvršilno oblast — gre preko tega gospodarskega načela, pa tudi preko vseh naravnih in božjih zakonov v en ali drugi ekstrem: k postavitvi zlaganega idola »delo« v oltar ali pa k popolnemu razvrednotenju.

Nezdrave skrajnosti

Ker je delo našemu delavcu postalo tržni artikel, je razumljivo, da v takem sistemu ne more biti brez obvladavanja politične moči zagotovljeno delavcu pravično plačilo za pošteno delo. Lahko se namreč zgodi, da nastopi čas, ko ima delavčevo delo na tej borzi visok tečaj, istočasno pa n. pr. življenjske potrebe nizek tečaj. Tedaj je za delavca dozdevno dobro. Lahko se pa primeri tudi nasprotno: tedaj pravimo, da gre delavcu trda za kruh. Tako nihanje med enim in drugim ekstremom pa bo trajalo ves čas, dokler bo delo še borzni artikel. Nikogar ni, ki bi mogel na tem kaj preurediti, če ne bo za to prišla iniciativa prav iz delavstva samega. Zato je tembolj čuden kolektivni odpor, ki se javlja v delavskih vrstah, vedno tudi proti najrahljšim odtenkom vsake misli na kr-

Nedeljske misli

Visok je cilj, ki si ga stavi sv. Cerkev v postnem času. Preusmeriti mora duha vernikov k nadnaravnim, božjim vrednotam. Doseči pa bo to mogoče le v temeljiti odpovedi strastem, sebičnosti, snovnosti. Človeštvo je daleč zašlo, globoko zagazilo. Moderna miselnost v svojih blodnjah razkraja npravnost človeške družbe. Krivica, laž in nasilje se zdi, da so na zmagovitem pohodu. Novo malikovanje telesnosti in vse snovnosti, si hoče priboriti zmago nad močjo duha, idej in vzorov. Za Kristusovo zmago se borimo! Zavedajmo se, da je njegovo orožje najmodernejšo, najmočnejše, najprodornejšo. To je orožje duha — odpoved, žrtev, zatajevanje, pokora. Pilitkemu, nizkotnemu uživanju moramo postaviti nasproti plemenito odpoved. Današnji svet se vsemu temu pomilovalno posmehuje. Nas to ne boli, ne boli. Saj so to ljudje brez močne volje, brez plemenitih visokih ciljev, globokih čustev, brez srčne ljubezni, brez lastnih, skalno trdnih sodb. Nasprotno se zavedamo, da je odpoved najbolj sodobna, da ustvarja resnično človeško veličino, zmaguje nad samim seboj in okoljem. Zavedajmo se živo, da bo žrtev in odpoved odločilen element naše bodočnosti.

Temeljna vzgojna načela matere sv. Cerkve, ki nas v vsem uči premagovanja, samobvladavanja, so izražena v vsej postni liturgiji. V globoki resnosti, spokornosti nas vodi po poti notranjega in zunanjega očiščenja. Za tem, na zunaj tožnim in resnobnim občutjem cerkvenih molitev in spevov, pa se že občutuje radostno pričakovanje. Nadvse živa je namreč zavest, da kakor telesni post, tako vsaka odpoved, žrtev in premagovanje »napake zatira, dviga srce ter daje krepost in plačilo«. Služba živemu Bogu in ne materialnemu svetu in njegovim slastem, vsakogar preveri, da »človek ne živi samo od kruha, marveč od vsake besede, ki pride iz božjih ust«.

ščansko preureditev družbe. Prav samemu sebi delavstvo najbolj škoduje, če pričakuje rešitve iz svojega položaja od nekih zu-

Opozorilo!

Tej številki „Straže v viharju“ smo priložili položnice in vljudno prosimo vse naročnike, ki še niso poravnali naročnine, da nam jo čimprej nakažejo. Ostali naročniki pa naj položnice hranijo za morebitno potrebo.

Uprava „Straže v viharju“.

nanjih političnih faktorjev, pa naj bo to revolucija, vojna ali kar koli. Rešitve ni in ne bo drugod kot prav v lastnem delu. To delo pa je potrebno pred in po revoluciji enako in nobena sprememba političnega ali socialnega reda tega ne bo odpravila. Kajti dolžnost do dela je sankcionirana z božjim zakonom, ki je močnejši od vseh človeških postav. Delo je danes imperativ časa in čimprej se na tako intenzivno delo pripravimo, tem preje bomo prebredli krizo povojnih težav, ko se bo treba v svetu nanovo uveljavljati. Čeprav izid sedanje vojne še ni znan, pa se da eno prerokovati z gotovostjo: **treba bo podvojenega dela.** To je edina realnost za ves svet, še posebej pa za nas.

Če bo tako kdaj delo spet postavljeno na svoje prvo mesto, šele nastopi za krščansko družbo dolžnost delo in delavca zaščititi. Oblast se le redko pojavlja s svojo intervencijo na borzah. Dokler se bo z delom tako trgovalo kot doslej, je vsaka zaščita iluzorna.

Zlorabe — sad marksističnega zastrupljanja

Če se odredbe te zakonodaje kršijo s strani kapitalistov — v kolikor pri nas moremo uporabljati tako terminologijo iz velikega sveta — je to razumljivo pri materialističnem svetovnem nazoru, ki jih obvladuje. Če pa se iste odredbe kršijo tudi od strani delavstva, je treba to pripisovati izključno le sistematičnemu vplivu zastrupljanja po marksističnih sindikatih, ki so v delavstvu ubila spoštovanje do lastnega dela ter s tem tudi do lastne človeka vredne eksistence. V mislih imamo pri tem tendence po štrajku, sabotazi, čim manjšem delu, stremljenje po čim višjem brezdelnem zaslužku itd.

Kljub temu, da je v hudih življenjskih okoliščinah, v katerih živi naše delavstvo, težko dopovedati te tako neposredno jasno razvidne resnice, ni za delavstvo nobenega drugega izhoda, kot da jih sprejme in se po njih ravna. Gotovo je vsakoogar, ki je prvič bral v sv. pismu priliko o delavcih, ki so prišli na delo v vinograd ob različnem dnevnem času, pa so dobili vsi enako plačilo, to presenetilo. Nekam človeško naravno se nam zdi, da mora nekdo dobiti za vsako uro toliko in za dve uri dvakrat toliko. Toda pravo krščanstvo je v teh stvareh po Kristusovem zgledu mnogo bolj širokosrčno. Delo mora biti po krščanskih načelih pravično plačano, tako da je omogočena dostojna eksistenca ne le samega delavca, temveč tudi njegove družine. Toda krščanstvo ni kapitalist, ki računa procenite in obresti dela. V krščanskem družabnem redu je možno tudi enako plačilo za manjše delo, toda z enim predpogojem: da je podana vsaj osnova plačila, t. j. pripravljenost za delo. Gospod v vinogradu ni skopi bogatin današnjih dni. Krščanski družabni red pa bi prav tako zagotovil dostojno eksistenco vsem ljudem.

Dolžnosti delavcev in oblasti

Če tedaj delavstvo sprejme načela krščanskega družabnega reda, če postavi v njegovo službo predvsem tudi vse svoje delo, potem šele dobi moralno legitimacijo za apel na oblast, ki bi bila v takem družabnem redu le nekak regulator v odnosih posameznih stanov. Če se danes vrše zlorabe s strani kapitalizma nad našim delavstvom, potem delavstvo z dosedanjim svojim zadržanjem na liniji obrambe razrednih interesov ne more priklicati v ta podjetja učinkovitih reform oblasti. Čeprav pri nas marksistični zastrupljevalci

še niso zasejali svojega strupa tako globoko, kot se je to zgodilo v Franciji, pa nam je prav ta dežela lahko svarilen zgled, kaj se lahko zgodi z narodom, ki svojega dela več ne spoštuje in se ga brani.

Od osemurnega dela, ki ne bi bilo respolno in dobro izvršeno, ne more živeti ne delavec, ne mojster. Naj bi ne bilo treba nekoč morda obžalovati, da nismo hoteli delati nekaj ur v svobodi, ko bomo morali noč in dan kot hlapci. Tudi za delavca danes ni nobenega dvoma, kaj je njegova dolžnost: delo in zopet delo. Dolžnost drugih faktorjev, zlasti oblasti pa je, da mu to delo ob poštenih plovci in hrani omogočijo ter s primernimi socialnimi ukrepi in uredbami kar najbolj olajšajo.

Papeški misijonski namen za mesec marec: Izpreobrnjenje Hindujev

Kdo so Hinduji? Vero Hindujev ni mogoče definirati, pač pa jo lahko nekoliko opišemo.

Najbolj vidna poteza je mnogoboštvo. Častijo mnoge bogove, ki se pa sami ne držijo večnih zakonov. Najvišjega vrhovnega bitja ni, pravtako ni absolutnega moralnega zakona. Indijska božanstva: Višnu, Šivu, Šakti, Brama, se v indijski fantaziji zlivajo v panteizem in človek se more končno sam stopiti v vseboštvo bramanov. Nobeden indijski filozof neče jasno priznati, da je panteizem največja laž in zato smrt vsake religije. Ne čudimo se, da je eden izmed novodobnih prerokov Indije, Scami Vive Kananda, izjavil: »Od vzvišenih idej v Vedah, od agnosticizma budistov, od brezboštva pripadnikov Jaina do najnižjega praznoverja in raznih mitologij, se najde vse v indijski veri.«

Hinduji imajo templje, praznike, verske slovesnosti, pa nimajo Boga. Molitev, milost, nebesa, pekel, so pojmi, ki jih ne razumejo kakor mi.

Druga poteza indijske vere je preseljevanje duš. Duša se baje po smrti vrne na svet kot drugi človek ali tudi kot žival. To je neizbežna usoda človeka.

Tretja poteza so kaste, ki so po njihovi veri božanskega izvora. Vsi ljudje so deljeni v štiri glavne kaste, ki se potem delijo spet v različne vrste kast: kaste trgovcev, poljedelcev, obrtnikov, ribičev itd. Kasta ima svoje bogove, svoje templje, svoje obrede, svoje civilno sodišče itd. Človek ostane celo življenje v svoji kasti, zakonske zveze so samo v kasti možne; s pripadniki drugih kast nikdo ne sme živeti skupaj, zauživati hrano, sklepati zakonsko zvezo itd.

Parijci so ljudje izven kast, z njimi nihče ne govori, ne trguje, sploh ne občuje. Parijci ne smejo kupovati v trgovinah, hoditi po javnih cestah, zajemati vode v javnih studenčih, hoditi v templje itd. Vse življenje so obsojeni na bedno življenje, zaničevani od vseh.

Vera Hindujev šteje okrog 250 milijonov pripadnikov.

Molimo v mesecu marcu za spreobrnjenje Indije.

Misijonski sestanek

Dne 2. marca, prvo postno nedeljo, bo v Cirilovem domu ob 8 skupna maša za akademike, ki se bo darovala za indijske misijone. Po skupnem zajtrku bo misijonsko zborovanje v Cirilovem domu, na katerem bo govoril č. g. Lado Lenček iz Družbe misijonarjev.

O grškem katolicizmu

Od 6,5 milijonov prebivalcev Grčije je samo 50.000 katoliške vere. Od teh jih pripada približno 45.000 latinskemu obredu, medtem ko je ostalih 1000 grških katoličanov bizantinskega, 3000 pa armenskega obreda.

Grško pravoslavje je državna vera in kot taka uživa vso državno podporo. Katoliška vera in druge od države priznane veroizpovedi so pod državnopravnim varstvom, toda ne uživajo privilegijev državne vere. Katoličani so osredotočeni okrog Aten in v nekaterih obmorskih mestih celinske Grčije. Kraji škofovskih sedežev kažejo, kako je razdeljeno katoliško prebivalstvo. V celinski Grčiji imajo katoličani nadškofa v Atenah in apostolskega vikarja v Solunu. Na otokih pa najdemo škofije na Kiosu, Naksu, Syri, Santorinu, Kreti in nadškofa na Krfu. Katoličani bizantinskega kakor tudi armenskega obreda imajo po enega ordinarija v Atenah.

Katoličani latinskega obreda imajo zanimivo preteklost. To so večinoma potomci priseljencev iz zahodne Evrope, zlasti Italijanov, ki so se naselili na nekaterih grških otokih in na majhnem delu celinske Grčije. To se je zgodilo zlasti tedaj, ko so bile Benetke, kraljica morja, na višku svoje moči in so imele mnogo otokov Egejskega morja pod svojo oblastjo. Mnogi teh otokov so ostali skozi stoletja pod Benečani, nato je z njimi tudi ostala Grčija prišla pod Turke. Okolica in številne poroke so helenizirale te ljudi, ki so obdržali latinski obred.

Pravoslavni Grki postopajo s katoličani latinskega obreda še dokaj strpno. Tudi njihovemu postopanju s katoličani bizant. obreda se ne more kaj prida očitati. Ti imajo enake obrede in se komaj na zunaj ločijo od pravoslavnih.

Vsako proti pravoslavju naperjeno dejanje je najstrožje prepovedano. Obstoje zakoni, ki onemogočajo vsako praktično misijonsko delovanje. Število katolikov je tako majhno, da se jih državi ni treba bati. Vendar se zdi, da je zadnja leta zakonodaja naperjena zlasti proti delovanju katol. klera, čeprav ti zakoni ovirajo tudi delovanje drugih verskih skupin.

Katoličani imajo svoje začetne in nadaljevalne šole v že omenjenih škofijskih središčih, kakor tudi v Voli, Kavalli, na Patrasu, v Kaniji in na otoku Samu. Te šole so v redovniških rokah. Sestre usmiljenke vzdržujejo sirotišnico v Syri in bolnišnico v Solunu. Katoliški bolnišnici sta tudi v Atenah in v Syri. Katoličani bizant. obreda imajo eno šolo v Atenah, njihovi bogoslovci študirajo v Rimu. V Atenah plodovito deluje tudi bizantinska ženska kongregacija.

Take so v kratkem razmere med grškimi katoliki. Malo jih je, a zato so delavni. Vroče ljubijo svojo domovino in trudijo se zanj, da bi ji skupno s svojimi pravoslavnimi sonarodnjaki ohranili svobodo in da bi jo napravili slavno kot je bila nekoč. Grški katoličani se dobro zavedajo svoje dolžnosti, ki jo imajo do domovine.

Straža opazuje svet

Od 9. do 23. februarja 1940.

Na bojiščih ni bilo nobenih bistvenih sprememb. Med tem ko so na zahodni fronti trajali medsebojni obiski angleških in nemških bombnikov dalje, je fronta v Albaniji okamenela v pričakovanju lepšega vremena. Le v Somaliji, Abesiniji in Eritreji so se razvijale borbe večjega obsega in so si Angleži zapisali v svoje dobro napredovanja v Somaliji, kjer so prekoračili reko Džumbo. Vojna na morju je v srditosti narasla.

V politiki pa je vladala velika nervoznost na dveh področjih, na južnovzhodnem in na tihomorskem, in še do danes ni popustila.

Na jugovzhodu se je položaj razvil tako, da bodo nemške čete te dni vkorakale v Bolgarijo in to ne bo povzročilo nobenih novih motenj. Kajti Turčija in Bolgarija sta podpisali nenapadalno pogodbo, katere smisel je, da bodo Turki mirni in se bodo z orožjem branili le, če jih kdo neposredno napade. Jugoslavija je ob priliki obiska predsednika vlade Cvetkoviča in zunanje ministra Cincar-Markoviča pri Hitlerju v Berchtesgadeni izpovedala svojo nevtralnost, Sovjetska zveza pa je kot pomočnica Nemčije rada ali nerada dala svoj tihi pristanek in še na Turčijo pritisnila, da je ostala mirna. Bolgarija pričakuje od prihoda nemških čet uresničenje svojih teženj — namreč vrnitev Trakije in svobodno pot do Egejskega morja. Na Grčijo se bo pritisk, naj sklene mir, povečal. Anglija skuša proti temu razvoju vzpostaviti odporno črto in sta v ta namen potovala v Egipt angleški zunanji minister Eden in šef imperialnega generalnega štaba general Dill. Govorice, da bodo Angleži vrgli v Grčijo 200.000 mož močno armado in morda zasedli tudi Solun, se niso potrdile.

Na Tihem morju je zavladala napetost med Japonsko na eni, Ameriko in Anglijo na drugi strani. To pa zaradi odkritij nekkih japonskih tajnih listin, ki so vsebovale načrt za japonski vdor proti jugu, to je v francosko Indokino in Siam v Nizozemsko Indijo. Vdor bi se moral začeti konec februarja. Amerika in Anglija sta storili obsežne vojaške protiukrepe, na kar je japonska vlada skušala napetost omiliti z raznimi miroljubnimi izjavami in s prizadevanji, da bi se s Sovjetsko zvezo, ki jo v tem pravcu opogumlja, sklenila prijateljske odnose za to, da bi imela na Tihem morju svobodne roke in močnejšo hrbtnico.

Mussolini in Hitler sta imela zaporedno velike govore, v katerih sta v slovesnih besedah podčrtala neomajno medsebojno zvestobo ter izpovedala svojo fanatično zaupanje v končno zmago. Hitler je napovedal najhujšo podmorniško vojno za marec in april. Mussolini pa lepo pomlad v Grčiji in v Afriki.

Ameriški državniki so pred senatom potrdili življenjsko povezanost Amerike in Anglije ter izjavljajo, da bo ameriška pomoč hitra in tako izdatna, da bo prinesla zmago.

Novi rektor vseučilišča v Lilleu — duhovnik, Katoliško vseučilišče v Lilleu si je v tem šolskem letu izbralo za rektorja duhovnika Delepinea. Novi rektor je znan kot učenjak v geologiji in je bil prej več let dekan prirodoslovne fakultete. Tuja vseučilišča v Montreálu, Torontu in Halifaxu so ga večkrat povabila, da jim predava iz svoje stroke.

† FRANČEKU ŠMIGOCU

Tistikrat...

Tistikrat sva se smejala
med pivnicami,
tistikrat sva plapolala
med goricami,
pa na kápeljski klopotec sela,
v sonce vriskala in pela, pela...

Čudno tuje so pivnice,
čudno tihe so gorice,
vrisk in pesem z vetrnic sta pala,
duša prazna je ostala.

Stanko Janežič.

Mlademu Prleku

Nekoč sva križala poti:
le srečanje, besede dih
in spet odšel si sam in tih,
trpeč in s krotkimi očmi.

Zastore si za hip razkril,
zazrl sem se v Tvoj sveti hram,
kjer klečal si najčesče sam
in grenke solze v upe lil.

Franček Štabuc.

† France Šmigoc:

Novoletno razmišljanje

Starega leta dan sem zvečer spremljal svojo prijateljico, ki je šla proslavljat slovesen nastop novega leta. Razgovarjala sva se o svojih križih in težavah, ki nam jih povzročajo življenje, in smejala sva se duhovitim ljudskim govoricam, ki pripravljajo človeku slavo, ki si je ne zasluži in je ne potrebuje in mu je celo večkrat v škodo, a na to zadnje se midva požvižgava. Saj je tako prijetno biti slaven. Ker sam nisem bil povabljen, sva se poslovila. Brez vsake misli sem ji voščil v novem letu srečo, ker jo je pač tudi ona meni. Na svoji poti skozi belo noč nisem mislil, da bo kmalu izginil kos časa v pozabljenju in se bo pričela nova doba, ki skriva v sebi toliko neznanega.

Tudi zvezde nad mano niso bile videti nič bolj slovesne, kakor drugokrat. Za nje ni časa in ne novega ter starega leta. Res jih lahko vsak trenutek požre strašno vrvenje svetovja, a one se ne menijo za to. Prijazno me gledajo na moji samotni poti in veseli sem njih naklonjenosti, ker vem, da mi bodo vedno ostale take in se ne bodo odvrnile od mene, kakor pogledi deklet, ki sem jih opazil prepozno ali pa jih sploh videti nisem hotel.

Približal sem se parku. Pokriva ga srebrna snežena odeja. Na smrekah se je vgnezdil topli sneg in na njem slikajo lunini žarki svoje čudovite podobe, ki imajo tako malo videza resničnosti in stvarnosti.

Približal sem se kapeli in grobnici. Rado vedno sem pogledal na uro. Dvanajst. Celu uro sem torej sredi zime gledal v poletje in tako pričakal novo leto ob uri duhov in v bližini mrtvih. Pričakuje sem se ozrl okoli, ali ne bo morda vstal kak gospod iz prejšnjega stoletja in pogledal za novo leto, kako pod njegovimi nasledniki napreduje tujski promet in prodaja slatine. Toda tudi duhovi se ne menijo za slovesnost tega trenutka, ko prehajajo v nov čas. Skoraj žal mi je, da sem jih zastopil pričakoval in se mudil na kraju mrtvih.

Morda pa bom drugo leto na starega leta dan gledal v okno vile Marije ali pa prebil večer pod sneženo odejo samotnega groba.

(Iz študentskega lista »Mladi Prleki«.)

Še en »Srednješolec«

V roke nam je prišla 2. številka »Srednješolca« in mogli smo z zadoščenjem ugotoviti, da gre razvoj tega »glasila vse slovenske srednješolske mladine« v natančno isti smeri, kot smo jo naznačili v naši oceni prve številke.

Neki Tine Majdič, čigar ime večkrat srečujemo v obeh številkah, je prispeval uvodni sestavek »Profesorja ni bilo«, v katerem nam odkriva prav zanimive stvari:

„Edina prava smer“

V tej črtici nam predstavlja svoj razred. Za uvod in ustvaritev zaželenega razpoloženja osmeši na precej nedostojen in tudi malo verjeten način nekatere svoje profesorje, potem pa označi miselnost tistih, ki se zbirajo okrog »Srednješolca«, s temi besedami: »Nekateri zahtevajo filozofske razprave in pravijo, da takšnega »Srednješolca«, kot je sedaj, ne bodo mogli širiti. Nam — ki smo večinoma revnih staršev in ki filozofiramo s trebuhom — nam ta vsiljuje prave nazore.

Nato se spravi nad svoje tovariše, ki jih obdela kar po vrstnem redu, kot sedijo v klopih. O enem, ki je bojevit, pa pravi takole:

»Tudi ta (bojevitež — op. ur.) se je že poboljšal. Namesto »Miki stripov« in »Vandrokašev« kupuje »Srednješolca«, kar bo njegovo bojevitost usmerilo v edino pravo smer.«

Kakšna bo ta smer, pa pove ob drugem tovarišu:

»Poleg njega ima svoj prestol pobožen dečko, sin cerkovnika in grobarja v predmeslju. Ker je naročil »Srednješolca«, upam, da bo tudi njegov pogled kmalu segel preko obzorja, ki ga obsega sedaj, ako stoji v jami izkopani za drugega... Sicer pa biti grobar v teh dneh, ni slabo,

le pravega grobarja bi bilo treba, ki bi izkopal veliko, veliko jamo..., za pet šestlin našega »kulturnega« sveta!«

Psihološko je čisto razumljivo, da se našemu »progresivnemu« Tinetu ob pogledu na »pobožnega dečka, ki je sin cerkovnika« in ki »stoji v jami«, izvije res odkritosrčno, prav »srednješolsko« priznanje, ki bi se ga vsak srednješolec sramoval, le »Srednješolec« se ga ne.

Radi ti verjamemo, da hočeš biti »grobar petih šestlin kulturnega sveta«, saj to smo o tvojih predhodnikih in prijateljih vedno trdili, pa so bili toliko previdni, da tega niso hoteli priznati. Res, grobarji ste vi in tisti, ki se skrivajo za vami, grobarji zapadne krščanske omike (Francija), grobarji slovenske in krščanske tradicije, predvsem svobode, saj na tisti šestini sveta, s katero ste zadovoljni, so boljševiki še pred dvajsetimi leti svobodo zakopali v globoko, globoko jamo.

Anketa o življenju slovenskega srednješolca

V prvi številki so razpisali anketo o življenju slovenskega srednješolca, in sicer so postavili naslednja vprašanja:

1. Kako srednješolec živi?
2. Kakšen je pouk v srednji šoli?
3. S čim se srednješolec ukvarja izven šole?

Pod prvo točko so nam razgrnili slabe materialne prilike med dijaštvom, kjer je res mnogo revščine in trpljenja, toda z nergaštvom in obešenjaško »duhovitostjo« se to vprašanje ne da rešiti, za krščansko caritas pa pri materialistih in racionalistih ni smisla.

Zanimivejše je drugo vprašanje. To je pa ventil za izpuščanje študentske nevolje, ki je pa seveda zavestno naravnana v znano »edino pravo smer«. Takole pravijo o srednji šoli:

»V šoli je zame skoraj nezno. Večno premlevanje starih, nepremakljivih dogem, ki velikokrat niti več ne ustrezajo resnici, je malo preveč za normalne možgane. Neživljenjska metoda podajanja snovi vse to še stopnjuje. Povrh tega sem mnenja, da je srednja

šola prenatrpana z balastom, ki ne spada vanjo (latinščina). Znanje sprejemamo bolj v obliki »pilul« kot z razumsko presojo in razmišljanjem.

Prvo, kar pričakujem od šole, je večja svoboda, več svobode glede udejstvovanja v dijaških društvih, več svobode glede mišljenja in učenja.«

Radi bi vedeli, katere so tiste »stare, nepremakljive dogme, ki velikokrat niti ne ustrezajo resnici? Morda je dialektični materializem bolj resnici ustrezajoča dogma?

Poročila

Tudi poročila iz srednjih šol so svojevrstna. Uredništvo pravi, da »skratka, naj ne bodo pusta in dolgočasna morija, kot so v navadi v naših časopisih. Naj bi bil »Srednješolec« list, ki bi pomagal rušiti te plotove... seveda za prodiranje v »edino pravo smeri«.

In kot naročen je prišel tak dopis s IV. moške realne gimnazije, ki v slogu domače naloge opisuje idilične razmere pri njih. Pri

NAŠ FILMSKI KOTIČEK

„Naš kino“

Dandanes je normalnim človeškim možganom marsikaj nerazumljivega. Zdi se, da je slepota postala epidemična bolezen današnjega časa. Še posebno težko pa človek razume to, da dela žrtev propagando za svojega rablja, samo da bo zaslužil nekaj grošev, ki mu jih bo tisti, ki »pride« odvezel.

Tako so se vrgli ljubljanski kino-podjetniki na sistematično predvajanje sovjetskih filmov, v katerih servirajo občinstvu »dobrote« in »lepote« ter »napredek« v marksističnem družabnem redu, ki je v letih revolucije ukinil privatno lastnino in moril meščanstvo v masah.

Zaradi spora z dnevnim časopisjem, so pričeli izdajati reklamni tednik »Naš kino«.

Kot nadomestilo časniške reklame bi naj seznanjal občinstvo s sporedom »združenih ljubljanskih premiernih kinematografov«. To so hoteli kino podjetniki, iz lista pa vidimo, da dela še nekaj drugega, namreč propaganda za sedanjo Rusijo po taktičnih receptih sovjetske filmske propagande. V prvi številki prinaša na dolgo in široko vsebino sovjetskega propagandnega filma »Cirkus«, kjer v superlativih poveljuje ne samo tehnično in pa glasbeno, ampak tudi vsebinsko in še celo etično in moralno plat tega »šlagerja sezone«.

Med sestavki reklamnega značaja, pa je v tretji številki zbudil našo pozornost članek o »ruskem filmu v preteklosti«, v katerem pravi, da se zgodovina ruskega filma začne šele z veliko rusko revolucijo.

»Naš kino« hoče uvesti novo zgodovinsko terminologijo: namesto o boljševiški, govori o veliki ruski revoluciji.

Samo ob sebi se porodi vprašanje, zakaj je uredništvo napisalo najprej članek »o« »ruskem filmu v preteklosti«.

Zdi se nam, da so uredništvu »ruske« zadeve jako blizu.

Naj se o tem pomenijo z uredništvom gospodje kinematografniki, posebej pa »Kino Union«, čigar zastopnik predstavlja konzorcij tega lista pred javnostjo.

Ta reklamni listič pa je tudi ambiciozen. S prav megalomansko gesto se podjetno spuсти v polemiko z dijaškim tednikom »Mi mladi borci«.

Zbadljiva opazka tega lističa, da so »Mi ml. borci« še premladi, da bi mogli prikazovati resnico tako kot je, popolnoma zgreši svoj cilj. Prav to je najbolj tragično, da mora mladina učiti starejši rod in pridobitne kroge, kaj je primerno za slovenski narod in kaj ne.

nadaljevanju pa zapade v modrovanje o učnem sistemu, ki je seveda od začetka do konca zgrešen. Modruje o sedanji vojni, opisuje s precejšnjo dozo fantazije strahote vojne, ki jih je gotovo videl samo na filmskem platnu, in se patetično sprašuje: Zakaj to klanje? Kdo ga je zakrivil?

On sicer ve odgovore na ta vprašanja, pa jih zaradi prilik ne more zapisati, to bereš med vrsticami.

In odrešilna šestina sveta

Pri nas je vse gnilo, slabo, reakcionarno, neumno, tako da bi bila potrebna velika jama, v katero bi vse to strpal, je pa nekje na svetu še napredek. In kje drugje neki, kot na tisti preostali šestini sveta, ki ne spada v to luknjo. V člankih, kjer pišejo o raznih naprednih ustanovah recimo na polju radiotehnike, vežbanja padalcev, športa, je vsepovsod omenjena SSSR kot žarišče napredka.

Mi pa tem »srednješolcem« ali grobarjem, ki jih kličejo nad kulturni svet, želimo le to, da bi čimprej izginili v grob, ki ga hočejo izkopati za druge, saj grobarjev ne potrebujemo, hočemo graditelje.

Konec pa zabelijo s priznanjem, ki pa ni nič kaj ugoden za kvaliteto sovjetske filmske plaže, da so jim namreč kino podjetniki povedali, da so bili »poskusi nekaterih mladeničev, da bi preprečili predstave«, najbolj učinkovita reklama.

»Naš kino« hoče s trikom eliminirati bodoče demonstracije in motnje, češ, da so prav te demonstracije privabile največ ljudi. Mi naj torej mirno pustimo pohujšanje, nemovalo pri miru, češ, drugače bi še drugi bili opozorjeni na te pregrehe. Naj bo »Naš kino« uverjen, da bodo take neiskrene besede popolnoma zgrešile svoj cilj pri akademikih. Če pa »Naš kino« misli, da mu je dovoljeno smešiti ta, res zdravi element našega naroda, ki je energično nastopil proti sovjetskim filmom ljubljanskih kino podjetij, potem naj ve, da bo s temi »mladeniči« še imel opravka.

V tujini

Na skrajnem koncu Gajiča, že skoraj v gozdu, stoji revna hišica. Tiha je in skriva v sebi življenje dveh bolnih starcev, ki jima streže mlada gospodinja.

Mica je bila včasih vesela ter nasmehana, povsod jo je spremljala pesem. Danes je njeno obličje zaskrbljeno, oči govorijo o mnogih prečutih nočeh in mnogokrat jo zaloti mala Gelica, da si briše oči.

»Mama, zakaj jokaš?« jo vpraša. Mati ne ve, kaj bi odgovorila ljubljenu dekletu. Dvigne jo k sebi, pritisne na svoj obraz in ji zatrjuje, da ne joka. Utolažiti hoče otroka, ki niti ne sluti, kaj tare mlado mater.

Pred devetimi meseci se je odpravljala na pot njen mož Štefan. Hotel je, kot mnogo drugih, najti srečo v Franciji.

»Ostani doma,« mu je prigovarjala Mica, »se bomo že kako prebili! Ali naju boš zapustil z Gelico sami? Kdo bo skrbel za bolnega očeta in mater?«

»Mlad sem še ter močan. Moram iti, da nekaj zaslužim. Novo hišo bo treba sezidati. Zato grem, ker vas imam rad. Vrnem se čez nekaj let in tedaj nam bo bolje.« — ji je odvrnil Štefan ter odšel, zapustil domači kraj z namenom, da mu da tujina to, česar mu domovina ni mogla dati.

Dvakrat se je oglašil in potem nič več.

Univerza

XV. redni sestanek AK Straže

Sestanek je pričel tov. predsednik z molitvijo, na kar je tov. Trošt podal zanimiv prikaz položaja naših bratov v neodrešeni domovini ob Adriji. Svoja izvajanja je podprl s številnimi citati iz dokumentov naše narodne borbe.

Nato je povzel besedo g. društveni duhovnik, ki nam je govoril o pripravah za post in nas pozval k resnemu pojmovanju življenja.

Glavni govornik je bil g. ravnatelj dr. Jože Pogačnik, ki nam je podal zgodovino največje in najstarejše slovenske založbe, Družbe sv. Mohorja. Glavne misli iz govora g. ravnatelja dr. Pogačnika podajamo našim čitateljem.

Predavanje o Mohorjevi družbi

Ta prav za prav edinstvena knjižna družba med slovanskimi narodi, ki je kulturno razgibavala in dvigala Slovence od svoje ustanovitve sem, ki je pomagala, ker je bila vseslovenska, da smo tudi politično dozoreli, je lani odhajala svojo osemdesetletnico, letos pa teče devetdeseto leto, odkar je služabnik božji Anton Martin Slomšek ustanovil Društvo sv. Mohorja, ki se je leta 1860. spremenilo v cerkveno bratovščino. Družba sv. Mohorja zasluži tudi med mlado inteligenco večje pozornosti.

Nalogo, ki si jo je v svojih pravilih postavila, da bo za Slovence izdajala dobre katoliške knjige, je vseskozi odlično izpolnjevala. Ze uredniki in sodelavci so dovolj močno jamstvo, da njeno delo nikdar ni bilo prazno. Literarni voditelj profesor Anton Janežič in narodni buditelj Andrej Einspieler sta ji usmerjala prve korake v svet in od takrat je družba vsestransko napredovala, dokler je ni v največjem gospodarskem in kulturnem razmahu zajela pretekla svetovna vojna. Ko smo izgubili nato še Primorsko in Koroško, je Mohorjeva družba popolnoma osirotela. Ne le da je obupno padlo število njenih naročnikov, izgubila je tudi svojo gospodarsko osnovo:

hiše, stroje itd. Da je obstala, se imamo zahvaliti žilavemu uredniku F. S. Finžgarju, ki se ni strašil žrtev, poti, stroškov in največ seveda neprestanega dela, da jo je znova dvignil, zavedajoč se, da z Mohorjevo družbo pade tudi zavest slovenstva in eden izmed stebrov katolištva. Za Finžgarjem jo vodi sposobni dr. Jože Pogačnik, ki je dal družbi novega razmaha in poleta. V letih majske deklaracije, ko smo začeli uporno dvigati glave, je družba štela 90.512 udov in s tem sijajno izpričala svojo slovensko zavest. Včlanjenje pri Mohorjevi družbi je pomenilo toliko kakor plebiscit za svobodo, za novo narodno državo, dokaz najvišje kulturne zrelosti. Vojaki s fronte so pisali, naj jih zapišejo v družbo, da so tako tudi oni manifestirali za samostojno narodno življenje. Danes je število udov polovico manjše, vendar pa še vedno takó veliko, da se ne da daleč naokoli primerjati s tovrstno knjižno družbo.

Predstavimo si 21 milijonov knjig, ki jih je družba razpečala med vse Slovence, in znali bomo ceniti njen pomen. Po zbirkah knjig: Slovenske večernice, Mohorjeva knjižnica, Znanstvena knjižnica, Slovstvena knjižnica, Cvetje iz domačih in tujih lofov in po sodelavcih: Erjavec, Jurčič, Pregelj, Finžgar, Bevk, Lovrenčič, Malešič, Magajna, Velikonja, Cajnkari Ušeničnik, Gosar, Žebot, Grivec, Breclj, Polec, Pitamic, V. Korošec, Šolar, Breznik, Stelč itd., ji obe najmlajši, zgolj konkurenčni družbi — Vodnikova in Cankarjeva — ne bosta nikdar kos, Knjiga je postala danes zaradi svoje razmeroma visoke cene širšim slojem naroda (kmetom, delavcem, nižjim uradnikom) težko dostopna, ker se po navadi cena giblje med 60 do 100 dinarjev. In zločin nad samim seboj bi bilo, vzeti ljudem možnost, da pridejo do dobre in lepe knjige. Težek problem cenene knjige na knjižnem trgu rešuje danes idealna Mohorjeva družba. Za malenkostnih dvajset dinarjev dobiti celih pet knjig, od katerih je vsaka najmanj toliko vredna, je dokaz, da Družba sv. Mohorja ni ustanova, ki gleda na dobiček. Njo še vedno vodi

Lepega dne se je pojavil na modrem nebu trop ptičev velikanov, ki so se vedno bolj bližali. Bili so nemški bombniki, ki so pripravljali pot prodirajoči armadi. Bombe so padale sem in tja, šipe so žvenketale, hiše so se stresle, nekatere zrušile.

Sedaj je Štefan spoznal pravo gorje in tudi resnico, da so že Nemci blizu. Napolnil je kovčeg z najnujnejšimi stvarmi ter se odpravil na pot. Od gospodarja ter gospodinje se ni mogel posloviti, ker ju ni našel. Taval je do glavne ceste, ki vodi proti Dunquerqueu. Videl je namreč, da vsi drviijo v isto smer. Pri tem begu se mu je nudil grozen prizor. Ob poti so ležali mrličji ter ranjenci, žrtve bombnega napada.

Preden je prišel do glavne ceste, je legla noč na pokrajino. Videl je od daleč množice francoskih in angleških vojakov, ki so se umikali, Bil je utrujen ter se je vsedel ob robu gozda. Kmalu je zaslišal votlo grmenje in treskanje bomb, ki se je bližalo od vzhoda. Nebo je bilo razsvetljeno od reflektorjev. Bombe so padale prav blizu. Ena je padla kakih deset metrov vstran in dvignila zemljo ter kamenje, ki je letelo na vse strani. Štefan se je zgrudil. Kamen ga je zadel tako močno, da je padel v nezavest.

Ležal je celo noč v nezavesti. Drugi dan so ga našli nemški vojaki, ki so ga naložili na tovorni avtomobil in ga odpeljali, kot vse

najvažnejša ideja: »Mohorjevih udov število je verskega in slovenskega duha merilo.« (Sket.)

Več zanimanja, več podpore z naročanjem in propagiranjem mora najti Mohorjeva družba med akademiki in dijaštvom. Storimo kaj zanjo in dokažimo, da smo vredni njene plodne pretreklosti!

Srednja šola

S Kocljeve gimnazije

Krožek Slov. dijaške zveze na tukajšnji gimnaziji je vprizoril 22. in 23. februarja ob priliki Finžgarjeve sedemdesetletnice njegovo dramo »Razvalina življenja« v prosv. domu.

Uvodni govor je imel krožkov poglavar Varga. Posvečen je bil slovenskemu pisatelju in javnemu delavcu F. S. Finžgarju. V nekaj potezah je očrtal njegov lik in naštel njegove zasluge za slovenski narod na kulturno-narodnostnem področju. Člani SDZ so se oddolžili slovenskemu jubilanu s prireditvijo gori omenjene drame, čigar dramatika slika življenje kmečkega ljudstva. Igralci so iz globine zajeli duha kmečke narave in postavili na pozorišče v popolni idili prostaka-kmeta. Svoje vloge so dobro, nekateri zelo dobro rešili.

Ze od lanskega leta je krožek SDZ s svojo kulturno-prosvetno delavnostjo in z narodno-obrambnimi akcijami deležen posebne pozornosti v prekmurski, posebno v soboški javnosti, ki spremlja delo krožka s simpatijami. Slovenska zemlja, na kateri živi prekmursko ljudstvo, je zemlja kneza Koclja. Zato je namen krožka vzgojiti in ohraniti slovenski razumniški naraščaj, ki se bo izživljal v delu za blagor svojega naroda po vzgledu in v smislu načel svojih velikih narodnih voditeljev in buditeljev.

To je ideal prekmurske študirajoče mladine! —č, -l.

francoske ujetnike, v najbližje vojaško taborišče.

Polagoma je okreval. Pred njim je bila negotova usoda. Gledal je okrog sebe same resne obraze ujetnikov, ob ograji pa oborožene nemške stražnike.

Zamislil se je: »Kaj bo z menoj? Kaj dela sedaj Mica? Kako je z Gelico? Ali jima ni prav tako hudo kot meni, ker ne vesta, kje sem? Zakaj sem šel od doma? Moral bi ostati doma in bi živel v miru, sreči, pri svojih dragih, četudi v siromaštvu! Tujina mi je dala samo gorje, vzela mi je moči, vzela mi je celo upanje, da bi še enkrat videl svoje drage. O, domovina, kako daleč si! Tvoj sin hrepeni po tvojem soncu, po domačem zraku, po rodni grudi! Morda že zemlja pokriva materino obličje? Oh, ne! In oče? Ali še živi? — Moram domov, moram, da vidim ter objamem svoje drage!«

Več ko mesec dni je bil Štefan v tem taborišču.

Ko so nemški oficirji pregledovali ujetnike, jim je izjavil, da je Jugoslovan, ne Francoz. Prepričal jih je o tem in to ga je rešilo iz te strašne ječe. Odšel je z vojaškim transportom iz zasedene Francije proti Berlinu. Pustili so ga v mestecu, malo pred Berlinom, kjer je dobil delo v tovarni.

Globoko se je oddahnil ter zahvalil Boga, da ga je rešil iz »pekla« ter pripeljal v kolikor

Aktualna knjiga!

Vse izobrazence in posebno pridobitne kroge opozarjamo na aktualno in zanimivo znanstveno delo dr. Cirila Žebota

O sovjetskem gospodarstvu

(str. 300, cena 150 din)

ki izide v kratkem pri

Jugoslovanski knjigarni
v Ljubljani.

To pomembno delo, ki v jasni in pregledni obliki obravnava sovjetsko gospodarsko resničnost s strogo znanstvenega stališča in z neoporečnimi znanstvenimi metodami, je kljub svoji višini jako razumljivo in bo marsikomu šele dalo pravi pogled na sovjetski gospodarski sistem.

Knjigo toplo priporočamo dijaštvu.
Subskribenti naj se čimprej javijo
založnici

Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Akademski študijski dan na god sv. Tomaža Akvinskega dne 7. marca

Akademski zveza priredi dne 7. marca poseben študijski dan za akademike. Zjutraj ob 7. uri bo sv. maša v Slomškovem domu. — Od 9 do 11 bodo predavanja o sv. Tomažu. — Popoldne od 3.30 do 6 predavanja o temi: Vera in znanost in o kulturnem boljšeizmu.

Vabljeni vsi katol. akademiki.

Sv. oče katoliškemu vseučilišču v Milanu. Na nalog sv. očeta je poslal državni tajnik Maglione katoliškemu vseučilišču v Milanu pismo, v katerem s posebnim priznanjem omenja obsežno delo o sv. Ambroziju ob 1600-letnici njegovega rojstva. Med drugim pravi: »To učeno delo o majestetični osebi, o idejah in delu sv. Ambrozija predstavlja dragoceno podjetje vseučilišča Presv. Srca Jezusovega. Sv. oče občuti v tem veselje in očetovsko zadovoljstvo.

toliko miren kraj. Sklenil je, da bo zapustil ta kraj, ko bo le zaslužil denar za pot. Sprevidel je, da je tujina mačeha, ki ljubi samo svoje in pije kri drugim.

Ze nekaj časa živi Štefan v tem mestecu. Pisal je že domov, da je živ in zdrav ter da dela v tovarni. Vidi pa, da tudi tu ne vlada »ljubi mir«, kajti mnogokrat se oglasijo sirene, ki naznanjajo neprijeten obisk angleških letal. Zato si tem bolj želi, da krene čim prej na pot proti »otoku miru«, proti Jugoslaviji.

»Gelica, pogledj, če že ne gre pismonoša!« nagovori Mica svojega otroka ter si briše solze s predpasnikom. Ze sedem mesecev pričakuje pisma, pričakuje vsak dan in z njo otrok. Kmalu priskaklja Gelica ter ji pove, da ni nikogar na ulici.

»Oh, moj Bog, zakaj me tako tepeš? Ko bi vsaj vedela, če sploh živi ali ne. Ali danes spet zastoj pričakujem?« se sprašuje mlada žena ter ihti.

»Mama, pismonoša gre k nam,« zakliče Gelica z ulice ter teče k materi. Med tem že vstopi pismonoša in poda Mici pismo, ki ga sprejme s tresočo roko. Ne ve, kaj ji bo prineslo. Takoj spozna pisavo ter zakliče: »Atek je pisal!«

Gelica poskoči od veselja, teče v sobo k bolnikoma, k sosedom ter ponavlja za materjo: »Atek je pisal!« J. Čehov.

Štefan je srečno prišel v Francijo. Nastavljen je bil pri dobri družini v bližini Dunquerquea, kjer mu ni bilo treba pretežko delati. Zadovoljen je bil, da se je odločil za ta korak. Vznemirjala ga je le vojna vihra, ki je divjala na vzhodu in ki je grozila, da bo zajela doslej še mirno francosko ozemlje. Tolažil pa se je, kot vsi Francozi, s tem, da je Maginotova linija trdna in da se bo ob njej razbil vsak sovražnikov napad.

Nekaj mesecev je preživel v miru in vsakdanjem delu. Toda dogodki in trpljenje, ki je sledilo tej mirni dobi, je bilo tem hujše. Kot »strele z jasnega« so prihajale novice, da so Nemci vkorakali v Nizozemsko, Belgijo, da belgijske trdnjave padajo druga za drugo in da plaza jeklene armade ne morejo ustaviti niti francoske ter angleške čete, ki so mu šle nasproti. Sledila je bitka pri Sedanu, po kateri so se zakadili nemški tanki proti jugozapadu naprej.

Štefan ni vedel za te dogodke, le slutil je, da se pripravljajo nekaj velikega. Gospodar, že starejši Francoz, je hodil nemirno okrog hiše s časopisom v roki. Navijal je stalno radio in poslušal novice, ki so bile grozne.

Štefan ni znal čitati francoskih časopisov in je razumel le nekaj francoskih besed. Vprašal je gospodarja, kaj ga vznemirja. Dobil je odgovor, da »so se na severu spoprijeli« in nič drugega.